

טעה בברכת המינים

אנו נמצאים בפולמוס קשה בדבר החומש 'פשוטו של מקרא' שמחבריו שלחו יד בתורתנו הק' לפרשה ולבארה שלא עפ"י המסורת, בהתייחסותם לחומש כמקצוע בפני"ע הנקרא 'מקרא', ועקרו ממנו את נשמת התורה וקדושתה, בעצם אי"צ להיות מבין כ"כ גדול כדי להבחין בכך, אלא שצורת הפירוש ע"פ פשוטו של מקרא מאד מקילה על ההבנה השטחית והרציפות של הפסוקים, ומושכת את לב הקורא, אלא שכבר הוזהרנו ע"י רש"י הק' בפירושו על הגמ' בברכות כ"ח ע"ב "מנעו בניכם מן ההגיון", 'לא תרגילו במקרא יותר מידי משום דמשכא', איך שלא נפרש את כונתו, מ"מ מבואר שאי"ז נכון ללמד מקרא באופן המושך יותר מדאי, [ויתכן שיש בדבריו משום רמז ג"כ לדברי הגמ' 'שאני מינות דמשכא', וכפי שאנו נוכחים שאלו שהורגלו לקרוא בחומש זה קשה להם לעזוב אותו ולפלא יחשב שפתאום תקפה את העולם אהבת תורה כ"כ גדולה, אלא יש לחוש למה שאמרו בגמ' שאני... דמשכא].

וכך כתב המאירי בברכות שם, "שצריך האדם לחנך את בניו מילדותם 'שלא לפתור פסוק כצורתו בכל דבר שפשוטו מוכיח איזה צד של כפירה, והוא שכי' כאן מנעו בניכם מן ההגיון ר"ל פתרון הפסוק כמו שהוא נקרא", ועי' בס' עליות אליהו הע' ל"ד, כיצד נהגו בוילנא עם אותו משכיל שבא לפני הגר"א ז"ל שאמר לו שדיצה אינו לשון שמחה, ורש"י לא השכיל לפרש ע"ד פשוטו של מקרא וכן המדרש, והעמידוהו לדין לפני שבעה זקנים וענשו אותו כדין מלעג ומבזה חכמים, כפי המסופר מפי אותו משכיל באגרת ששלח לרעו הרמ"ד, יעוי"ש.

ואנשי הפשוטו, השמיטו עניין תחיית המתים מן התורה, ובהרבה מקומות השמיטו ענין שכר ועונש אחר מיתה, והשמיטו, ניסים שארעו לאבותינו ואמותינו, אין זכר שהמים עלו לקראת רבקה, ואין זכר לנס שאירע עם הי"ב אבנים ששכב עליהם יעקב אבינו שנהפכו לאבן אחת, וששקעה לו חמה פתאום שלא בעונתה, ושקפצה לו הדרך, ומלאכים בפירושם, הם שליחים ולא מלאכי עליון, וא"א יושב פתח האוהל, אין זכר בפירושם שיצא לחפש אורחים, אלא יצא להתאוורר במקום קריר, וכשנתן א"א מים לרחוץ רגלי האורחים, הס מלהזכיר שכוונתו היתה שיסירו מעליהם האבק של הולכי דרכים שבזמנם היו עושים מהאבק עבודה זרה, והשמיטו בכמה מקומות דרשות חז"ל שהובאו ברש"י, שבתורה עצמה מרומז על תושבע"פ, ולא פירשו בכל נפשך, אפי' הוא נוטל את נפשך, ובפסוק ונקדשתי בתוך בניי, לא הזכירו המצווה של מסי"נ, ועקרו עניין עמלות התורה מהפסוק, אם בחוקותי תלכו, ואצל יששכר השמיטו הפירוש: חמור גרם - שסובל עול התורה, ולא מוזכר בפירושם שיעקב אבינו למד בבית שם ועבר י"ד שנה מבלי ששכב על מיטתו, ולא הזכירו בפירושם על הפסוק יערף כמטר לקחי, שהתורה היא חיים לעולם, ועוד כהנה

מאיר קסלר

בלאאמו"ד הגר"ש זצ"ל
רב ואב"ד מודיעין עילית
קרית ספר, רחוב שדי חמד 12

וכהנה סילופים ושיבושים רבים, וזו דרכם כסל למו לבחור בכל פסוק דוקא את הפירוש שנראה בעיניהם שמתאים עם חיי העוה"ז הפשוטים, ולצייר את אישי התנ"ך כאנשים מן השורה שכ"א מכיר, ופירושם רחוק ממש"כ בספר חסידים, "כשלומד מקרא צריך להבין לו, כשהגיע לדברי יראת שמים כגון לכבד את התורה ולומר לו שהקב"ה בשמים והוא הנותן והמפרנס" וכו', ועל כגון דא אמרו בגמ' מנעו בניכם מן ההגיון, וכמו שביארו החת"ס והנוב"י שבלמוד תנ"ך שייך שישווה הלימוד לצורת הלימוד של הגויים הלומדים תנ"ך, ואנו אין לנו להשתייך אליהם בשום דבר, והמציאות מוכיחה שבלמוד עם פירש"י נעשה המקרא בלול עם תושבע"פ והוא רחוק לגמרי מצורת לימוד הגויים, ואילו בשיטת המתחדשים ללמוד פשוטו של מקרא, לימודם קרוב להבנת אוה"ע, ודו"ק בזה היטב.

אפי' אם רוב השיבושים יתוקנו במהדורה המתקנת, אולם ברי שישארו מספיק עקבות לקלוקלם, משום שכל הניגשים למלאכה זו חסרים הם היסודות של ההבנה הנכונה בלימוד החומש נגד המסורת, או שחסרים היר"ש, ובהכרח שיפלו שוב, אולם מעבר לכך, הלא אין ללמוד אצל רב שאינו הגון, וברור שמי שגילה את צפונות לבו ושיבוש משנתו ואמונתו, הרי הוא מופקע לגמרי מלהיות מלמד תורה לישראל.

ולפלא על אלו שעושים הכל כדי לסייע לאותם אנשים להסתיר ולכסות את פרצופם, ובלי ספק שאם היה כח ביד החכמים היום היו מצווים לנהוג בהם ובספריהם בכל חומר הדין, וכמו שנהגו הבי"ד של ווילנא בחיי הגר"א ז"ל, ואיך יעלה על הדעת לסייע בידם, וע"כ שגם זה בכלל "שאני... דממשכא" בתוספת "והכסף יענה את הכל" וד"ל.

וחומש זה מזכיר ממש את הפירושים השונים ובראשם ביאור הרמ"ד שיצאו בתקופת השכלת ברלין (גם הרמ"ד היה מוחזק כירא שמים, וגם לא כל גדולי הדור דאז ראו בו בפירושו סכנה, אך סופו הוכיח על תחילתו, ואכמ"ל)

ואין לנו אלא לחזק ולאמץ ביותר את המסורת שקבלנו מגדולי הדורות זיע"א שעיקר לימוד החומש הוא עם פירש"י, שלו הבכורה להעביר המסורה של התורה כפי שניתנה בסיני, כשהוא שוזר בפירושו מדרשי חז"ל ויסודות היהדות ועיקרי האמונה, ומקובל שרש"י כתב פירושו ע"פ מה שנגלה לו מן השמים, ויעוי' בספר שם הגדולים שכ' וז"ל, נראה שרש"י כתב פירושו ע"פ הסוד ויש בדבריו רזין עילאין ולכן התענה תרי"ג תעניות ומשה רבינו ע"ה אמר לו אשריך וכו', עכ"ל, נכון שלהבין את דברי רש"י צריך עמל ויגיעה, אולם זו הדרך לקנות את יסודות התורה ואין דרך אחרת, ולא כפי שהורגל העולם, שהחומש הוא היכי תימצי כדי לומר עליו ווארטלך ופשאטלך.

ואנו תקווה שיצילנו השי"ת מאותם בתי מדרשות טועים ומטעים ויקוים בנו הפסוק 'ומלאה הארץ דעה את ה' וגו'.

בעה"ח

